

Ücretsiz Başlangıç Paketi

10. Sınıf

Türk Dili ve Edebiyatı

Yıl haritası, örnek konu anlatımı ve alıştırmalarla okul müfredatına hazır bir başlangıç.

BU PAKETTE

- 10. sınıfın yıl boyu ünite haritası
- Örnek konu anlatımı: Halk Edebiyatı ve Divan Edebiyatına Giriş
- 8 soruluk alıştırmaları ve cevap anahtarı

10. Sınıf Edebiyat — Ünite Planı

Okul müfredatını takip eden, ay ay ilerleyen bir yol haritası. Her ünitenin sonunda kısa bir tekrar ve yazılı hazırlığı önerilir.

Dönem	Ünite	Odak Kazanım
Eylül – Ekim	İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı	Sözlü ve yazılı dönem, Orhun Yazıtları, Uygur metinleri
Ekim – Kasım	Geçiş Dönemi Edebiyatı	İslamiyet etkisindeki ilk eserler, dönemin dil ve düşünce yapısı
Kasım – Aralık	Halk Edebiyatı I	Âşık tarzı halk edebiyatı, saz şairleri, koşma ve destan nazım biçimleri
Aralık – Ocak	Halk Edebiyatı II	Dini-tasavvufi halk edebiyatı, ilahi, nefes, tekke şiiri geleneği
Şubat – Mart	Divan Edebiyatına Giriş	Divan şiirinin genel özellikleri, gazel ve kaside nazım biçimleri
Mart – Nisan	Roman ve Hikâyenin Doğuşu	Batı etkisiyle yeni türlerin ortaya çıkışı, ilk örnekler
Nisan – Mayıs	Yazılı Anlatım	Karşılaştırmalı metin yorumu, paragrafta yapı
Mayıs – Haziran	Yıl Sonu Tekrarı	Tüm ünitelerin karma tekrarı, örnek sınav soruları

Halk Edebiyatı ve Divan Edebiyatına Giriş

1. Âşık Tarzı Halk Edebiyatı

Saz eşliğinde, doğaçlama ya da usta-çırak ilişkisiyle yetişen âşıklar tarafından oluşturulan bu gelenekte şiirler hece ölçüsüyle söylenir. En yaygın nazım biçimi **koşma**dır; konusuna göre güzelleme, koçaklama, taşlama ve ağıt olarak adlandırılır.

*Sazımın teli gibi titrer gönlüm,
Ayrılık türküsün söyler her günüm.*
(Koşma tarzı, öğretici örnek dize)

2. Divan Edebiyatı: Genel Özellikler

Divan edebiyatı, aruz ölçüsüyle yazılan, Arap-Fars edebiyatından etkilenen, belli bir kurala (mazmun ve kalıp ifadeler) bağlı kalınarak üretilen şiir geleneğidir. Şairler şiirlerini "divan" adı verilen kitaplarda toplar.

Özellik	Halk Edebiyatı	Divan Edebiyatı
Ölçü	Hece ölçüsü	Aruz ölçüsü
Dil	Sade, konuşma diline yakın	Ağır, Arapça-Farsça etkili
Nazım biçimi	Koşma, semai, destan	Gazel, kaside, mesnevi
Ortam	Sözlü gelenek, saz eşliği	Saray ve çevresi, yazılı gelenek

Sınava dönük ipucu

Sorularda ölçü ve nazım biçimi eşleştirmesi çok sorulur: "hece + koşma" halk edebiyatını, "aruz + gazel" divan edebiyatını işaret eder.

Kendini Sına — 8 Soru

1. Âşık tarzı halk edebiyatında en yaygın nazım biçimi hangisidir?
2. Bir koşmanın konusu doğa güzelliği veya sevgiliyse hangi tür adını alır?
3. Dini-tasavvufi halk edebiyatında tekke şiirinde sıkça karşılaşılan nazım biçimlerinden ikisini yazınız.
4. Divan edebiyatında kullanılan ölçü nedir? Halk edebiyatındaki ölçüden farkı nedir?
5. Aşağıdakilerden hangisi divan edebiyatı nazım biçimlerinden değildir?
a) Gazel b) Kaside c) Koşma d) Mesnevi
6. Şairlerin şiirlerini topladığı kitaba ne ad verilir?
7. Halk edebiyatı ile divan edebiyatı arasındaki dil farkını kısaca açıklayınız.
8. "Taşlama" hangi duygu ya da amaçla söylenen koşma türüdür?

Kontrol Et

1. Koşma
2. Güzelleme
3. İlahi ve nefes (semai, deme de kabul edilir)
4. Aruz ölçüsü kullanılır; halk edebiyatı hece ölçüsüne dayanır, aralarındaki temel fark hece sayısı eşitliğine (hece) karşılık uzun-kısa hece dizilimine (aruz) dayanmasıdır.
5. c) Koşma (halk edebiyatı nazım biçimidir)
6. Divan
7. Halk edebiyatı sade ve konuşma diline yakın bir dil kullanır; divan edebiyatı Arapça-Farsça sözcük ve tamlamalarla yüklü, ağır bir dil kullanır.
8. Yergi/eleştiri amacıyla söylenir; bir kişi, olay ya da durum eleştirilir.

Devamı için hazırız

Bu paket 10. sınıf edebiyat dersinin küçük bir tadımıydı. Yıl boyu konu anlatımı, çalışma kağıtları ve sınav hazırlığı için [nurhocam.com](https://www.nurhocam.com) üzerinden derse kayıt olabilir, diğer ücretsiz kaynaklara göz atabilirsin.

[nurhocam.com](https://www.nurhocam.com) → [Dersler / Edebiyat](#)